

ACTIVITEITENOVERZICHT

INDEX

2015 2016

INTRODUCTIE

De publicatie van het jaarverslag over de jaren 2015 en 2016 heeft een jaar vertraging opgelopen.

Onderbevrouwing door ziekte en urgente andere zaken zijn het excuus. De ontwikkelingen gaan zo razendsnel, dat het ook zinloos lijkt om nu nog aan te komen met dit jaarverslag.

Toch doen we het, omdat het moet, en omdat het een breed palet aan activiteiten laat zien die we hebben ondernomen en het ook fijn is om te zien dat een en ander niet zonder resultaat is gebleken.

Kunsten '92 is als bovensectorale belangenvereniging voor kunst, cultuur en erfgoed, de intermediair tussen de wereld van cultuur en politiek. Doelstelling is altijd: het bevorderen van een bloeiend klimaat voor kunst, cultuur en erfgoed, stevig verankerd in de samenleving. In die jaren werd meer en meer duidelijk wat de gevolgen waren van de bezuinigingen die in 2013 zijn doorgevoerd en heeft, mede door de inzet van Minister Jet Bussemaker, een kentering in het denken over de waarde van cultuur plaatsgevonden. Wat heeft Kunsten '92 daaraan bijgedragen?

CULTUUR WERKT VOOR NEDERLAND

Er ontstond een nieuw debat. Het waren de jaren waarin vanuit verschillende perspectieven de waarde van cultuur opnieuw op de agenda werd gezet: vanuit het bredere maatschappelijke belang (Bussemaker), de intrinsieke en maatschappelijke waarde (WRR). Voor vernieuwing en ontwikkeling: Paradisodebatten met Robbert Dijkgraaf en Saskia Sassen. Ook een onderwerp van het Paradisodebat: wat hebben kunstenaars en politici met elkaar gemeen?

De agenda Cultuur werkt voor Nederland die uiteindelijk tot stand kwam, is de reflectie van een versterkt zelfbewustzijn in de kunst- en cultuursector en biedt praktische handvatten, voor zowel de politiek als het kunstenveld. Met bijna alle programmacommissies van politieke partijen is deze agenda besproken. Kunsten '92 heeft zich daarbij hard gemaakt voor ophoging van het budget voor cultuur en media. We kunnen anno 2018 constateren dat we een begin hebben gemaakt: er zijn meer middelen beschikbaar gekomen en aan de uitvoering van een aantal agendapunten wordt met steun van het kabinet gewerkt.

FAIR PRACTICE EN DE RUIMTE VOOR TALENTONTWIKKELING

De bezuinigingen lieten zich vooral voelen bij de makers/werkenden in de sector. Met de komst van een aantal jonge bestuursleden en Jan Zoet als voorzitter van Kunsten '92 kwamen Fair Practice en talentontwikkeling hoog op de agenda te staan. Een gezonde, bloeiende cultuursector waar talenten de ruimte krijgen om te experimenteren en zich te presenteren, en ook doorgroeien, is alleen mogelijk als kunstenaars en werkenden in deze sector zowel in artistieke als in

2015 2016

financiële zin een toekomst voor zich kunnen zien. Daarom heeft Kunsten '92 de totstandkoming van de Arbeidsmarktagenda en Fair Practice op zich genomen.

Daarnaast is er ook met succes gelobbyd voor extra middelen voor o.a. talentontwikkeling en ophoging van middelen bij de fondsen.

Op het gebied van erfgoed heeft Kunsten '92 met plezier de BNG Bank Erfgoedprijs, voor de beste erfgoedgemeente, en het erfgoedplatform ondersteund. We zijn ook erg blij dat we hebben kunnen bijdragen aan de totstandkoming van de publicatie 'Naar waarde gewogen' van Claartje Bunnik, en we daarmee het debat over beoordeling van instellingen in de culturele sector hebben kunnen bevorderen.

Wij bedanken de instellingen waarmee en personen met wie we in deze verslagperiode hebben samengewerkt: De Boekmanstichting, Paradiso, Pakhuis de Zwijger, Eurosonic | Noorderslag, Federatie Cultuur, Claartje Bunnik, Marjo van Schaik, Ruben Maes, Sociaal en Cultureel Planbureau, ministerie van OCW, gemeente Bergen op Zoom, BNG Cultuurfonds, Nationaal Monumentencongres, Reinwardt Academie en alle locaties waar bijeenkomsten plaatsvonden.

Marianne Versteegh, algemeen secretaris Kunsten '92

2015
2016

DEBATTEN & BIJEEENKOMSTEN

2015

DEBATTEN & BIJEENKOMSTEN

De wereld ligt voor ons open, we brengen steeds meer tijd door op het internet, we zijn individueler dan ooit en we worden ouder. Wat betekent dat, wat zijn de maatschappelijke opgaven voor het Noorden? Tijdens deze bijeenkomst, geïnspireerd op de Cultuurverkenning van de Raad voor Cultuur, onderzoeken we in aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen de verbindende kracht van kunst en cultuur in de samenleving. Hoe speelt de cultuursector hierop in en waar is versterking nodig? Welke verantwoordelijkheid hebben Rijk, provincie en gemeenten? Welke visie hebben de verschillende politieke partijen hierop? Bijeenkomst onder leiding van Thomas van Dalen.

DEEL 1: DE CULTUURAGENDA

Inleidingen en presentaties door o.a.:

- Max van den Berg, Commissaris van de Koning in Groningen
- Joop Daalmeijer, voorzitter Raad voor Cultuur
- Aandacht voor het pamflet 'Energie voor de regio' door David van Griethuysen (Het Houten Huis) en Gitta op den Akker (Museum Nienoord)
- Praktijkcases door Marcel Mandos, artistiek directeur Noord Nederlands Orkest; Jan Pier Brands, directeur nieuwe poppodium Leeuwarden; Marga Kroodsmma, directeur Jonge Harten Festival Groningen; Dorothea van der Meulen, dean Academie Minerva (Hanzehogeschool Groningen).

DEEL 2: POLITICI AAN HET WOORD

Debat met o.a.:

- Joop Daalmeijer, voorzitter Raad voor Cultuur
- Cultuurwoordvoerders uit de Tweede Kamer: Arno Rutte (VVD), Jasper van Dijk (SP), Jacques Monasch (PvdA)
- Wethouders: Groningen: Paul de Rook en Leeuwarden: Sjoerd Feitsma
- Gedeputeerden (o.a. Bote Wilpstra en Rein Munniksma) en kandidaat-Statenleden

BIJEENKOMST OVER KWALITEITSBEOORDELING IN DE CULTUURSECTOR

Over het kwaliteitsoordeel in de cultuur is veel te doen. Het ministerie van OCW stelt voor BISinstellingen een nieuw instrument verplicht (de BISmonitor), waarmee instellingen zelf hun kwaliteit beter in beeld kunnen brengen. De Akademie van Kunsten is gevraagd te adviseren over de beoordeling van artistieke kwaliteit door deskundigen. Het Fonds Podiumkunsten lanceert een nieuw instrument voor zelfevaluatie.

Wie bepaalt wat goed is? Is het peeroordeel nog steeds afdoende of moeten belanghebbenden en gebruikers meer te vertellen krijgen? En als de positie van gemeenten steeds belangrijker wordt, ook voor cultuur, wat betekent dat dan voor de instellingen die deel uitmaken van de BIS? Moet de Raad voor Cultuur zijn monopolie-positie in het kwaliteitsoordeel behouden? De Raad doet in zijn recente advies Agenda Cultuur voorstellen om de procedure te verbeteren. Zijn we er dan of is er meer aan de hand? Volgens Claartje Bunnik en Kim Putters wel. In hun [artikel 'Over ons, zonder ons?'](#) houden ze een pleidooi voor een manier van beoordelen die meer perspectieven biedt op kwaliteit en waarin de 'beoordeelde' een sterkere positie heeft. Visitatie, voorafgegaan door zelfevaluatie, kan daarvoor een geschikte vorm zijn. Stel dat dit werkelijkheid zou worden, wat betekent dat dan voor de rolverdeling tussen de huidige actoren: instellingen zelf, de Raad, het ministerie van OCW, andere overheden en de fondsen? Een discussie onder leiding van Thomas van Dalen met o.a. Kim Putters (SCP), Arnoud Odding (Rijksmuseum Twenthe), Claartje Bunnik (Bunnik Beleid en Advies), Jeroen Bartelse (Raad voor Cultuur), Edwin van Huis (Naturalis) en Walter Ligthart (Nationale Toneel).

“Kunst is het ultieme medicijn tegen kortetermijndenken.” Het was deze keer Robbert Dijkgraaf die het bomvolle jaarlijkse Paradiisodebat opende met een pleidooi om kunst beter te beschermen tegen de “wispelturige tijdgeest”. Welke raakvlakken hebben kunst en politiek? Drie koppels van kunstenaars en politici bespraken deze vraag tijdens een eten-tje voorafgaand aan het Paradiisodebat, om diepgaander dan een debat toelaat van gedachten te wisselen. Mona Keijzer (CDA) dineerde met schrijfster en theatermaakster Marjolijn van Heemstra, Jacques Monasch (PvdA) at met filmregisseur JanWillem van Ewijk en Alexander Pechtold (D66) en choreograaf Guy Weizman lunchten samen.

Het verloop en de uitkomst van de ontmoetingen werden tijdens het Paradiisodebat via filmfragmenten met de zaal gedeeld. Kunst en politiek gaan beiden over waarden, willen inspireren en de samenleving verder brengen, zo luiden enkele conclusies. Weizman voegde toe: “Kunst vraagt om kritische burgers en draagt zo bij aan democratie.” Uit het debat dat tussen publiek, sprekers,

kunstenaars, Tweede Kamerleden en G9-cultuurwethouders volgde, kwam de actualiteit aan de orde. Binnenkort worden de kaders tot 2020 vastgesteld. Hoe kunnen overheden en cultuursector beter samenwerken en wat is nodig om de sector te versterken? De algemene bevinding was dat de gesprektoon tussen kunst en politiek de laatste jaren verbeterd is, maar dat ‘het gebouw van de cultuur’ nog steeds versteviging behoeft om ook in de toekomst te kunnen inspireren en innoveren. Dijkgraafs aanbeveling om een roulerende

groep kunstwoordvoerders actief de politiek te laten opzoeken in een vorm passend bij de kunsten, werd in ieder geval ter harte genomen door Adelheid Roosen die Alexander Pechtold ten dans vroeg, en inspireerde tot een concreet voorstel een denktank op te richten waarin de creativiteit van kunst en de bestuurservaring van de politiek gebundeld worden.

Kunsten '92

KUNST EN CULTUUR: KUNSTMEST VOOR ONZE STAD

Traditionele rollen van overheid, bedrijven, kunstenaars en bewoners verschuiven doordat de stad en regio voor grote uitdagingen staan. Ontwikkelingen als de participatiemaatschappij, deeleconomie, migratie en ruimtelijke ontwikkelingsvraagstukken leggen dit bloot. Deze verschuiving vraagt om nieuwe oplossingen. Kunstenaars ontpoppen zich bijvoorbeeld als ontwerpers en ontwikkelaars. Er bestaan vele succesvolle publiek-private samenwerkingsverbanden, waarbij ook burgers worden betrokken, in steden in heel Europa.

Tijdens dit debat kwamen deze nieuwe initiatieven aan de orde. Van lokaal tot internationaal niveau, waarbij de verschillende modellen en samenwerkingsverbanden tussen kunstenaars, ontwikkelaars, experts en gemeenteambtenaren worden besproken. Wat betekent dit voor de stad? Hoe moeten nieuwe opdrachtgevers – ontwikkelaar, overheid, bewoner – hiermee omgaan? Hoe kunnen we het beleid toespitsen op de uitdagingen waar de stad voor staat? Hoe wordt dit aangepakt in andere Europese steden en in Europees beleid?

Samenwerking tussen [European Cultural Foundation](#), [Kunsten '92](#) en de [Boekmanstichting](#), mede naar aanleiding van de publicatie Boekman #101: "Cultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling"

2016

DEBATTEN & BIJeenKOMSTEN

Tijdens het Nederlands voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie creëerde **Europe by People** een inspirerend decor en een cultureel programma, met oplossingen voor het leven van alle dag en een canvas is voor makers en publiek om hun beeld te vormen van toekomstig Europa. In die eerste zes maanden van 2016 vindt een aantal dialogen plaats over hoe kunst en design de samenleving beïnvloeden onder de titel *'Art, Design and Society'*.

Met onder meer **Maarten Hajer, Anke Wetzel, Jarrod Francisco, Jan Zoet, Khadija Massaoudi, Barbara Visser, Pascal Gielen** e.v.a. De hele bijeenkomst is terug te zien op de website van Pakhuis de Zwijger.

Onze wereld globaliseert, digitaliseert en migreert. Wie wij zijn en hoe we onze toekomst op duurzame wijze vorm willen geven, die vragen zullen in de komende jaren veelvuldig aan de orde worden gesteld. Vast staat dat kunst en cultuur een belangrijke rol zullen spelen in de vormgeving van onze samenleving. Nederland staat bovendien in de top 5 van de meest innovatieve kennislanden. Wat betekent dit voor het cultuurbeleid van de toekomst? Hoe moeten de belangen van de sector in deze veranderde context worden behartigd? Welke rol spelen de politiek, de culturele sector en private partijen daarin?

Over deze vraag discussieerden politiek, culturele instellingen, leden van Kunsten '92 en andere belanghebbenden onder leiding van Thomas van Dalen. In het panel zitten: Paul de Rook (wethouder cultuur Groningen), Henriette Post (Fonds Podiumkunsten), Arie Wink (Noord Nederlands Toneel), Lennart van der Meulen (directeur VPRO, interimvoorzitter van Kunsten '92), Patty Wageman (Museum de Buitenplaats) en de aanwezigen. Lees hier meer over programma en organisatoren.

BOEI

In aanloop naar de landelijke verkiezingen in 2017 organiseerde Kunsten '92 in januari en februari 2016 een vijftal bijeenkomsten op diverse locaties in het land: in Groningen, Utrecht, Enschede, Rotterdam en Eindhoven. Doel was om met leden, politici, bestuurders, private sector en andere belanghebbenden over onze **Cultuuragenda voor de toekomst** te discussiëren en de agenda en bijbehorende lobbystrategie scherp te stellen en van een zo breed mogelijk draagvlak te voorzien.

UTRECHT

Debat 'De nieuwe generatie over het cultuurbeleid van morgen'. Na afloop van de ledenvergadering van Kunsten '92 beklom de nieuwste generatie cultuurmakers het podium van Tivoli | Vredenburg in Utrecht. De zeven makers/kunstenaars, producenten en bemiddelaars gaven tijdens een **blitz**-debat hun visie op het cultuurbeleid. In een notendop was dat: blijf niet bij de pakken neerzitten. Infiltrer in de politiek en 'boor gaten' bij instellingen en fondsen. Als moderator had Ann Demeester de standpunten van de deelnemers vooraf per mail gekregen. 'Niet heel optimistisch', concludeerde de directeur van het Frans Hals Museum/De Hallen en bestuurslid van Kunsten '92. 'Ik heb de hoop gevestigd op de jonge generatie; dat jullie de structuur heruitvinden.'

MALIEVELD

Hemelbestormende ideeën bleven uit, maar die vielen ook nauwelijks te verwachten. Realiteitszin kenmerkt de jonge cultuurmakers 'Je moet geloof hebben dat een protestactie invloed kan hebben', zei Yuri Veerman. 'Het is best leuk met een groep op het Malieveld te staan, maar wat gebeurt er de dag erna?' In plaats van te demonsteren, richtte de kunstenaar en docent aan de Willem de Kooning Academie met een aantal gelijkgestemden Platform BK op. 'We willen kijken hoe we

vanuit de taal van de kunstenaar kunnen bijdragen aan het debat. Het is zo plat als het alleen over geld gaat.' De oprichtingsvergadering was in 2012, een jaar na de aangekondigde bezuinigingen van € 200 miljoen op cultuur.

Kunsten '92

In aanloop naar de landelijke verkiezingen in 2017 organiseerde Kunsten '92 in januari en februari 2016 een vijftal bijeenkomsten op diverse locaties in het land: in **Groningen, Utrecht, Enschede, Rotterdam en Eindhoven**. Doel was om met **leden, politici, bestuurders, private sector en andere belanghebbenden over onze Cultuuragenda voor de toekomst** te discussiëren en de agenda en bijbehorende lobbystrategie scherp te stellen en van een zo breed mogelijk draagvlak te voorzien.

ENSCHEDE

Tijdens dit rondetafelgesprek o.l.v. Thomas van Dalen discussieerde men over onder andere de volgende vragen:

Wat zijn volgens u de meest bepalende relevante maatschappelijke trends voor cultuursector? En waarom? Welke beweging moet de sector in uw ogen maken? Wat vraagt dit van instellingen, van de politiek, bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners? Wat zijn uw eigen goede voorname's op dit gebied? Wat betekent dit voor de strategie die de belangenvereniging zal moeten varen? En hoe ziet de ideale cultuurparagraaf in de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamer eruit?

TONEELGROEPOOSTPOOL IN SAMENWERKING MET HET NATIONALE THEATER [VOORSTELLING ONDINE]

GONDELVAART GIETHOORN

In aanloop naar de landelijke verkiezingen in 2017 organiseerde Kunsten '92 in januari en februari 2016 een vijftal bijeenkomsten op diverse locaties in het land: in **Groningen, Utrecht, Enschede, Rotterdam en Eindhoven**. Doel was om met **leden, politici, bestuurders, private sector en andere belanghebbenden over onze Cultuuragenda voor de toekomst** te discussiëren en de agenda en bijbehorende lobbystrategie scherp te stellen en van een zo breed mogelijk draagvlak te voorzien.

ROTTERDAM

Tijdens dit rondetafelgesprek o.l.v. Thomas van Dalen discussieerde men over onder andere de volgende vragen:

Wat zijn volgens u de meest bepalende relevante maatschappelijke trends voor cultuursector? En waarom? Welke beweging moet de sector in uw ogen maken? Wat vraagt dit van instellingen, van de politiek, bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners? Wat zijn uw eigen goede voorname's op dit gebied? Wat betekent dit voor de strategie die de belangenvereniging zal moeten varen? En hoe ziet de ideale cultuurparagraaf in de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamer eruit?

In aanloop naar de landelijke verkiezingen in 2017 organiseerde Kunsten '92 in januari en februari 2016 een vijftal bijeenkomsten op diverse locaties in het land: in **Groningen, Utrecht, Enschede, Rotterdam en Eindhoven**. Doel was om met **leden, politici, bestuurders, private sector en andere belanghebbenden over onze Cultuur-agenda voor de toekomst** te discussiëren en de agenda en bijbehorende lobbystrategie scherp te stellen en van een zo breed mogelijk draagvlak te voorzien.

EINDHOVEN

Tijdens dit rondetafelgesprek o.l.v. Thomas van Dalen discussieerde men over onder andere de volgende vragen:

Wat zijn volgens u de meest bepalende relevante maatschappelijke trends voor cultuursector? En waarom? Welke beweging moet de sector in uw ogen maken? Wat vraagt dit van instellingen, van de politiek, bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners? Wat zijn uw eigen goede voorname's op dit gebied? Wat betekent dit voor de strategie die de belangenvereniging zal moeten varen? En hoe ziet de ideale cultuurparagraaf in de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamer eruit?

2016

DEBATTEN & BIJEEENKOMSTEN

In aanloop naar de ondertekening van de EU Urban Agenda – hoofdprioriteit van het Ministerie van Binnenlandse Zaken tijdens het Nederlandse voorzitterschap – organiseerden de European Cultural Foundation, Netwerk Democratie, Pakhuis de Zwijger, Europe by People, Kunsten '92 en European Cultural Capital Leeuwarden 2018 een serie gesprekken over nieuwe vormen van democratie.

Daarbij stond lokaal beleid centraal. Juist nu lokaal beleid vaak ook internationaal beleid is, zoals de EU Hoge Vertegenwoordiger Buitenlandse Zaken Federica Mogherini op in oktober [zie link onder] betoogde, en de Amerikaan Benjamin Barber in 2013 in zijn boek 'Mayors rule the world' beschreef. Dat lokale beleid wordt door verschillende stakeholders vormgegeven: niet alleen ambtenaren en politici, maar meer en meer werken ook burgers mee in co-creatieve besluitvormingsprocessen, en steeds vaker speelt cultuur een rol in de vormgeving van steden. Op deze avond stonden die processen en de rol van cultuur centraal en werden hiervoor gezamenlijk aanbevelingen gevormd voor de EU Urban Agenda. Welke rol hebben gemeentebesturen in een participatiesamenleving, wat zijn goede voorbeelden van 'civic-public' initiatieven en welke stappen kunnen steden en burgers samen nog zetten? We concentreerden ons op 25 februari op drie thema's uit de 'EU Urban Agenda': **1.** Betaalbaar wonen, **2.** Duurzaam gebruik van de openbare ruimte en **3.** Vaardigheden in de lokale economie.

Op 23 juni gaf Hans Mommaas, directeur van het Planbureau voor de Leefomgeving, in de Boekmanlezing zijn visie op de rol van kunst en cultuur in de zoektocht naar een nieuwe 'inclusieve' samenleving: cultuur als voedingsbodem voor nieuwsgierigheid en verbeelding. Hij hield daarbij een pleidooi voor stimulering van de stadsregio als podium en inspiratiebron van kunst en cultuur.

De stad van de toekomst staat voor mega-uitdagingen, legde Mommaas uit, binnen uiteenlopende agenda's: economisch, sociaal en ecologisch. Het gaat daarbij om enorme opgaven. Denk aan voortgaande verstedelijking, groei van de bevolking, circulaire economie, energietransitie, klimaatveranderingen. Smart cities zoals Amsterdam, Eindhoven en Utrecht doen het heel goed, maar middelgrote steden als Leeuwarden en Helmond ontbreekt het aan een ontwikkelverhaal.

Een sterke publieke cultuur is gewenst, met als essentieel aspect maatschappelijke solidariteit. Daarom moeten de verschillende agenda's aan een sociale agenda worden gekoppeld. En hier komen kunst en cultuur om de hoek kijken! Nadrukkelijk niet enkel als instrument en glijmiddel, benadrukte hij, maar ook als voedingsbodem voor nieuwsgierigheid en verbeelding. Verbeelding geeft betekenis aan de werkelijkheid en werkt verbindend.

In het daaropvolgende debat, dat mede door Kunsten '92 werd georganiseerd, werd duidelijk dat tussen droom en werkelijkheid nog veel barrières moeten worden geslecht. Er is weliswaar meer aandacht voor spreiding van cultuur naar de wijken, maar aansluiting bij initiatieven van onderaf is daarmee nog niet gegarandeerd. Wat de waardevermeerdering van door kunstenaars ontwikkelde gebieden voor een stad betekent wordt onvoldoende meegewogen.

23 juni 2016

Pakhuis de Zwijger
te Amsterdam

BOEKMANLEZING 2016: DE CULTURELE DIMENSIE IN DE STAD VAN DE TOEKOMST

Debat en lezing in het kader van het [Holland Festival](#), georganiseerd door [Boekmanstichting](#), [Kunsten '92](#), [Europe by People](#) (EU2016) en [European Cultural Foundation](#).

Op het nieuwe Festival Bombarie in Utrecht werd het Manifest 'Cultuureducatie essentieel voor ontwikkeling en verbinding' gepresenteerd. Hierin pleiten verschillende organisaties actief op het gebied van cultuureducatie bij de politiek voor onder meer stevige verankering van cultuureducatie in het onderwijs en voor toegang tot cultuur voor alle kinderen van 4 tot 18 jaar binnen en buiten school. Dit sluit aan bij de Agenda Cultuur werkt voor Nederland en wordt ook door Kunsten '92 ondersteund.

In Nederland wonen bijna 3,5 miljoen jongeren onder de 18 jaar. Ze hebben straks geen eigen stem bij de verkiezingen. Maar ze hebben wél een groot belang bij de koers die Nederland kiest. Net als de 13 miljoen mensen die wel mogen stemmen en voor wie het investeren in de volgende generatie van bijna net zo groot belang is als voor de generatie zelf.

Het onderwijs staat voor een formidabele opdracht om in het licht van alle veranderingen ervoor te zorgen dat onze jongeren zich maximaal ontwikkelen. Daarbij vragen we het onderwijs ook een antwoord te vinden op hoe we de jongeren tot volwaardige burgers kunnen laten opgroeien die in verbinding staan met elkaar.

Deze opdracht lukt alleen als we het onderwijs met maatschappelijke, culturele en sportieve instellingen weten te verbinden. Cultuureducatie is daarin een sterke bondgenoot. In alle vakken helpt de verbeelding om leerstof inzichtelijk te maken en van context te voorzien.

Iedereen is het eens over het belang van cultuuronderwijs, maar tegelijkertijd is er onvoldoende geregeld. [Kunsten '92](#), [CJP](#), [Fonds Cultuurparticipatie](#), [LKCA](#) en [Jeugd-cultuurfonds](#) en [Cultuurconnectie](#) roepen de politiek op om een aantal gerichte investeringen in het cultuuronderwijs te doen.

Het Paradisodebat 2016 liet op meerdere vlakken een keerpunt zien in de perceptie van kunst en cultuur in de samenleving. Niet alleen vanuit de Tweede Kamer maar ook door de bijdragen van de hoofdsprekers Saskia Sassen en Henk Oosterling.

SAMENWERKEN EN NETWERKEN

Niet langer ligt het cultureel ondernemerschap op ieders lippen. De twee woorden vielen geen enkele keer tijdens het jaarlijkse Paradisodebat op zondag 28 augustus 2016 in Amsterdam. Politici, kunstenaars, bestuurders en het publiek omarmden het nieuwe thema verbinden. Het hangt al jaren in de lucht, maar nu is het definitief. Samenwerken en het smeden van netwerken zijn definitief de nieuwe buzz-woorden in de cultuursector.

OP ZOEK NAAR MEER GELD VOOR CULTUUR

Minister Bussemaker meldde in het interview met haar dat zij haar uiterste best doet om nog voor Prinsjesdag meer geld voor

cultuur te vinden. Zij onderkent de problemen die in het gehele culturele veld door de bezuinigingen zijn ontstaan, bijvoorbeeld op het gebied van talentontwikkeling. “Het is aan mij om te kijken, tussen nu en Prinsjesdag, wat ik voor elkaar kan krijgen om de knelpunten, waar we nu problemen zien, op te lossen”. Zij zal daarin worden gesteund door de Tweede Kamer, zo bleek tijdens het debat.

“GELUKKIG IS HET LAND DAT DANST EN SPEELT EN ZINGT”

Nederland is één groot festivalterrein en van april tot oktober is het altijd wel ergens feest. Vroeger was Koninginnedag de oubollige start van weer een voorjaar braderieën, kermissen, jaar- en vlooienmarkten. Sinds Willem Alexander de scepter zwaait is Koningsdag het startschot van een zomerlang partyseizoen. Alles leent zich daarbij als decor.

De grachten van Amsterdam voor de Canal Parade van de Gay Pride of het Grachtenfestival, de Beekse bergen, Waddeneilanden, De Brouwersdam, braakliggend terrein, parken en plantsoenen. En altijd klinkt wel ergens de beat van een Woeha of Down the Rabbit Hole festival. Gelukkig is het land, dat danst en fuift en zingt. Samen met Libelle of Linda, op het Theaterfestival, om de bevrijding te vieren of het leiden van Jezus bij de Passion van de EO.

Lennart van der Meulen sprak voor dit verhaal met verschillende mensen uit de sector en vroeg hen naar gouden tips voor sterke poppodia. Met dank aan Atze de Vrieze en Niels Aalbers van 3Voor12; de crew van TiVre, Lieke Timmermans en Margriet van Kraats en Ouke Arts van Ekko. Via de volgende denklijnen presenteert hij zijn visie op de stand van de popmuziek in Nederland.

- I Het gaat fantastisch met de popsector
- II Het is aanmodderen in de popsector
- III Wat kan de popsector doen?
- IV Wat kunnen poppodia doen?

Wat is de waarde van cultuureducatie en cultuurparticipatie voor actuele vraagstukken als brede vorming, cultuuroverdracht, 21e eeuwse vaardigheden, diversiteit en segregatie en welke rol kan overheidsbeleid daarbij spelen? Hierover organiseerde het LKCA in samenwerking met de Boekmanstichting en Kunsten '92 op woensdag 2 november het debat Cultureel Kapitaal Live met de cultuurwoordvoerders Van Veen (VVD), Monasch (PvdA), Van Toorenborg (CDA) en Bergkamp (D66).

Wat leveren beleidsaandacht en investeringen van de overheid in cultuureducatie en -participatie op? Hoe kan de overheid álle Nederlandse burgers in hun schooltijd een rijke kennismaking met cultuur bieden, en goede mogelijkheden om in hun vrije tijd cultureel actief te zijn? En welke afstemming tussen landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid en vrije markt is daarvoor nodig?

MANIFEST CULTUUREDUCATIE

In het manifest *Cultuureducatie essentieel voor ontwikkeling en verbinding* geven Kunsten '92, CJP, FCP, het Jeugdcultuurfonds, Cultuurconnectie en het LKCA hun visie op deze vraagstukken, waarover wij tijdens het debat graag in gesprek gaan.

Wie gaat er over het kwaliteitsoordeel in de cultuur? Hoe geef je de waarde van cultuur daarin de centrale plaats? En wat betekent dat voor de inrichting van de subsidiesystematiek en het stelsel als geheel?

Daarover gaat het nieuwe boek van Claartje Bunnik (auteur van 'Niet Tellen maar Wegen') "Naar waarde gewogen, een nieuw model voor het beoordelen van kwaliteit bij het toekennen van cultuursubsidies". Dit boek kwam tot stand in samenwerking met Kunsten '92, de Boekmanstichting en VNG.

Ter gelegenheid van de publicatie hield Kim Putters, directeur van het SCP, een inleidend verhaal, waarin hij het onderwerp in breder maatschappelijk perspectief plaatste. Claartje Bunnik ging kort in op de inhoud van het boek. Vervolgens vond onder leiding van Thomas van Dalen een gesprek plaats met met o.a. Jeroen Bartelse (Raad voor Cultuur), Annabelle Birnie (Drents Museum), Anne Visser (Gemeente Hilversum).

2015
2016

LEDEN- VERGADERINGEN

2015 2016

LEDEN- VERGADERINGEN

20 april 2015

Kleine zaal Paradiso
te Amsterdam

SPECIALE LEDENVERGADERING

Contouren 2017 – 2020. Op 5 maart 2015 verscheen het **WRR-rapport** 'Cultuur herwaarderen'. Op 8 april 2015 presenteerde de **Raad voor Cultuur** het vooradvies m.b.t. de **Cultuurnota 2017 - 2020**, inclusief de daaraan gekoppelde agenda voor de toekomst. Deze twee, voor het cultuurdebat zo belangrijke, rapporten waren voor ons aanleiding een ledenbijeenkomst te organiseren met onze leden, Tweede Kamerleden en betrokkenen.

Aansluitend Debat 'De nieuwe generatie over het cultuurbeleid van morgen'. Zie ook bij 'Bijeenkomsten'.

26 januari 2016

Tivoli | Vredenburg
te Utrecht

ALGEMENE LEDENVERGADERING 2015

15 december 2016

Koninklijke Academie van
Beeldende Kunsten te Den Haag

ALGEMENE LEDENVERGADERING 2016

Aansluitend Bijeenkomst 'Naar waarde gewogen'. Zie ook bij 'Bijeenkomsten'.

2015
2016

BRIEVEN, PERSBERICHTEN & PUBLICATIES

2015 2016

BRIEVEN, PERSBERICHTEN & PUBLICATIES

Brief

12 januari 2015

Brief aan Tweede Kamer over de adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur voor de Cultuurnota 2017 – 2020, ten behoeve van het Tweede Kamerdebat op donderdag 15 januari 2015.

BRIEVEN AAN DE POLITIEK

Brief

3 mei 2015

Brief aan minister Bussemaker, reactie op advies van de Raad voor Cultuur 'Agenda Cultuur 2017 – 2020 en verder'.

Brief

23 oktober 2015

Brief aan de Tweede Kamer ter voorbereiding op het Voortgezet Schriftelijk Overleg op dinsdag 27 oktober 2015.

Brief

23 november 2015

Gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer van Federatie Cultuur, FNV Kiem en Kunsten '92 met oproep aan politiek tot samenhangende landelijke regie en voldoende middelen.

Brief

7 april 2016

Gezamenlijke brief aan minister Plasterk (BZK) met oproep om cultuur op te nemen in Europese Urban Agenda, namens o.a. Pakhuis de Zwijger, Agora Europa, Leeuwarden – Fryslân, Europees culturele hoofdstad 2018, Vereniging van Openbare Bibliotheken, Kunsten '92, Connected Action for the Commons, European Alternatives, Culture Action Europe.

Brief

30 mei 2016

Brief aan de Tweede Kamer Brief over het advies van de Raad voor Cultuur voor de Cultuurnota 2017 – 2020 ten behoeve van het Tweede Kamerdebat op 2 juni 2016.

Brief

7 november 2016

Brief aan de Tweede Kamer ten behoeve van het Tweede Kamerdebat over de cultuurbegroting 2017 op 21 november en over de Cultuurnota 2017-2020.

2015 2016

BRIEVEN, PERSBERICHTEN & PUBLICATIES

PERSBERICHTEN SELECTIE

Persbericht

3 december 2015

Op 3 december 2015 is in de Tweede Kamer het amendement aangenomen van VVD, PvdA, SP, D66 en GroenLinks dat regelt dat voor 2016 een eenmalig bedrag van € 10.000.000 wordt vrijgemaakt voor Cultuur.

Persbericht

6 september 2016

Oproep aan fractievoorzitters: meer ruimte voor cultuur bij Algemene Beschouwingen. Kunsten '92 roept de fractievoorzitters op om komende bij de komende Algemene en financiële beschouwingen extra ruimte te vragen voor kunst, cultuur en erfgoed. Dit om sluiting van instellingen in de podiumkunsten en de beeldende kunst te voorkomen en andere urgente knelpunten op te lossen.

Persbericht

29 november 2016

PvdA en oppositie dienden amendement van € 10 miljoen in voor positief beoordeelde culturele instellingen. Op 8 december is het amendement aangenomen. Dit bedrag kan de Minister van OCW, op basis van de adviezen van de Raad voor Cultuur en de besluiten van de Cultuurfondsen, verdelen onder de culturele instellingen en gezelschappen die een positieve beoordeling hebben gehad en aan wie nog geen toereikende subsidie is toegekend.

Cultuureducatie, erfgoed en het waarborgen van culturele spreiding en diversiteit in de regio. Dat waren de culturele kerntaken die de provincies in 2010 met elkaar afspraken. Robbert van Heuven onderzocht op ons verzoek hoe **de verschillende provincies die beperkte taken hebben ingevuld.**

De ambities lopen ver uiteen, zo blijkt uit zijn artikel *"Elke provincie zijn eigen cultuurbeleid"*. Er is een indeling te maken in vier verschillende categorieën provincies: de behoudende provincie, de betrokken provincie op afstand, de actieve regioprovincie en de inhoudelijk regisserende provincie.

En wat betekent het voor het culturele veld nu **de taakverdeling tussen overheidslagen verandert en budgetten krimpen?** Dat onderzoekt Robbert van Heuven in het artikel *"Schuivende verantwoordelijkheden"*.

Provincies en gemeenten gaan een steeds autonomer cultuurbeleid voeren. Cultuur wordt meer gezien als een manier om jezelf **als stad of regio te profileren. Dat kan heel goed uitpakken.** Simon van den Berg onderzocht in dat verband de opmerkelijke bloei van de krimpende en vergrijzende stad Heerlen in *"Het gaat goed in Heerlen"*.

PUBLICATIES

DE PROVINCIALE STAAT VAN HET CULTUUR BELEID

Publicatie 'Binnenste Buiten, over de achterkant van het cultuurbeleid'

Hoe staat de culturele sector ervoor? Het bleek een van de lastigst te beantwoorden vragen in de afgelopen periode. Niet alleen Kunsten '92, ook minister Bussemaker en de Raad voor Cultuur spraken bij meerdere gelegenheden hun zorg uit over de gevolgen van de bezuinigingen voor de culturele sector. In de pers worden vooral de successen belicht, de drama's blijken moeilijker in beeld te brengen, want daarmee trekken instellingen geen publiek en kranten geen lezers. Bovendien is het lastig om de werkelijkheid met feiten en cijfers te staven.

De redactie van het magazine van Kunsten '92 hoopt met de publicatie 'Binnenste Buiten, over de achterkant van het cultuurbeleid' het plaatje iets meer in te kleuren, niet alleen met verhalen uit de wereld van de musea en de podiumkunsten, maar ook met een analyse en met voorzetten voor debat.

In de vorige Kunsten '92 bundel *Binnenste-buiten* lieten we zien dat de buitenkant van de Nederlandse cultuurwereld prima in orde lijkt, maar dat achter de schermen een sector opdoemt, die op veel plekken van plakband, touwtjes en oververmoeide en onderbetaalde werknemers aan elkaar hangt.

In de jaarlijkse publicatie *Cultuur in beeld* van het ministerie van OCW staat veel goed nieuws. En veel cijfers die dat goede nieuws staven. De bezoekcijfers en de eigen inkomsten van veel culturele instellingen stijgen. Maar wat blijft 'buiten beeld'?

Dergelijke publicaties zijn vaak een relatieve momentopname, ook nog eens gemaakt met een specifieke bril: worden de concreet meetbare korte termijndoelen van de overheid op het gebied van inkomsten en bezoekcijfers gehaald? In die bevroren tijd, zonder langere verbanden met het verleden of de toekomst, is het moeilijk te zeggen of het beter gaat dan vroeger. Of we goed op weg zijn naar een glorieuze toekomst.

Kunstbeleid kan niet bestaan in het vacuüm van het nu. Niet alleen is een relatie met het verleden essentieel – bijvoorbeeld door het op de ene of andere manier in stand houden van de kennis van dat verleden. Het is ook belangrijk om de toekomst te verkennen, door middel van artistiek en wetenschappelijk onderzoek.

In interviews en opinieartikelen komen instellingen, wetenschappers en kunstenaars aan het woord die belang hechten aan het langetermijnperspectief. Die verbanden leggen tussen verleden, heden en toekomst en uitleggen waarom en hoe zij dit doen. Uit vrijwel alle bijdragen blijkt dat er behoefte is aan een politiek die verder kijkt dan het nu. Zodat ook instellingen, wetenschappers en kunstenaars dat in hun werk kunnen blijven doen.

VERLE
DEN
&
TOE
KOMST

IN EEN
EEUWIG
NU

In aanloop naar de verkiezingen heeft Kunsten '92 een **tweedelige publicatie** uitgebracht: met *Cultuur werkt voor Nederland. Cultuuragenda voor morgen en overmorgen* levert Kunsten '92 vijf agendapunten aan voor toekomstig cultuurbeleid, bij de komende landelijke verkiezingen en daarna. Deze agenda bevindt zich in het hart van de grotere publicatie *Investeren in cultuur = Investeren in de Toekomst*. Hierin illustreren de bijdrage van Robbert Dijkgraaf en interviews met kunstenaars uit de NRC Top 100 waarom investeren in cultuur loont.

Na de Tweede Wereldoorlog trok de Nederlandse overheid geld uit voor huisvesting, onderwijs en infrastructuur. Er kwamen sociale voorzieningen. En we investeerden in kunst, hetgeen zijn vruchten heeft afgeworpen. Of het nu om opera, beeldende kunst, architectuur of toneel gaat, we vieren onze internationale successen. We staan in de top 5 van de meest innovatieve samenlevingen ter wereld. Maar we zien ook dat de culturele infrastructuur, die decennialang deze topkwaliteit heeft kunnen voortbrengen, brozer wordt. Wat gaan wij daaraan doen en wat verwachten we van de politiek? We bevinden ons in een periode waarin het bij uitstek relevant is om over deze punten met de politiek in gesprek te gaan. Niet alleen omdat een nieuwe cultuurperiode van start gaat (2017 – 2020), ook omdat in Nederland de Tweede Kamerverkiezingen naderen en de politieke partijen nu hun verkiezingsprogramma's aan het schrijven zijn. **Aanleiding voor Kunsten '92 om deze tweedelige publicatie uit te geven.**

Met *Cultuur werkt voor Nederland. Cultuuragenda voor morgen en overmorgen* vraagt Kunsten '92 aan de hand van 5 agendapunten serieuze aandacht voor kunst, cultuur en cultuurbehoud in de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen. *Investeren in cultuur = Investeren in de Toekomst* biedt een breder perspectief. De bijdrage van Robbert Dijkgraaf en interviews met gevestigde kunstenaars illustreren waarom investeren in cultuur loont.

BRIEVEN, PERSBERICHTEN & PUBLICATIES

Het informele overleg Beeldende Kunst Nederland (BKNL), waar Kunsten '92 deel van uitmaakt, publiceerde op 14 juli *'Een collectieve selfie'*. Deze publicatie biedt een actueel overzicht van alle beschikbare gegevens over de beeldende kunstsector in Nederland, waaronder kunstmusea.

Welke gegevens zijn beschikbaar over beeldende kunstmusea? Hoeveel presentatie-instellingen zijn er in Nederland? Langs welke kanalen verkoopt een kunstenaar zijn werk? Om antwoord te krijgen op dit soort vragen, en zicht op de vragen die nog open staan, heeft BKNL het initiatief genomen alle beschikbare gegevens over de beeldende kunstsector in Nederland te bundelen in een publicatie.

De publicatie is een nulmeting. BKNL werkt aan een terugkerend, coherent, breed gedeeld en actueel overzicht van de sociaal economische positie van beeldend kunstenaars en een goed zicht op de betekenis van beeldende kunst voor het culturele veld en voor andere maatschappelijke domeinen.

De informatie die in de publicatie is gebundeld, komt uit een schat aan cijferverzamelingen, van het Centraal Bureau voor Statistiek tot het onderzoek Galeriestatistiek van het hedendaagse beeldende kunst van onderzoeksbureau Panteia. BKNL heeft met twee opdrachten aan verschillende bureaus alle informatie laten verzamelen en duiden. Henk Vinken (Pyrrhula Research Consultants) heeft een uitgebreide analyse gemaakt van de beschikbare cijfers over beeldend kunstenaars, waarbij de inkomenspositie een belangrijk thema was. Onderzoeksbureau Berenschot heeft een globaal overzicht verzorgd van beschikbare data op het gebied van onder meer instellingen, galeries, festivals en individuen.

Beeldende Kunst Nederland (BKNL) is een informeel overleg van organisaties die opkomen voor het belang van beeldend kunstenaars, musea, presentatie-instellingen en galeries in Nederland. Bij BKNL zijn aangesloten **Platform BK, Museumvereniging.**

Publicatie
door BKNL

4 juli 2016

BEELDENDE KUNST IN CIJFERS: EN PUBLICATIE VAN BKNL

FNV Kiem, Kunsten '92, de Beroepsvereniging van Beeldend Kunstenaars (**BBK**), de Nederlandse Galerie Associatie (**NGA**) en de belangenvereniging voor presentatie-instellingen **De Zaak Nu. Het Mondriaan Fonds** faciliteert en coördineert BKNL.

Kunsten '92

2015
2016

ERFGOED

Kansen zien, pakken en krijgen Door maatschappelijke veranderingen en nieuwe trends veranderen ook het werk en de rol van de erfgoedprofessionals (beroepsgroep). In tijden van mobiliteit, flexibele schillen, nieuwe organisatievormen, vrijwilligers, eenpitters, collectieven en coöperaties is de vraag hoe we een braindrain of kennisclash voorkomen. Vindt de maatschappij de bestaande zorg voor het erfgoed nog relevant?

Steeds vaker ontstaan er voor de erfgoedsector nieuwe kansen uit dit soort ontwikkelingen. Het permanent agenderen van de toegevoegde waarde van erfgoed, ook in andere domeinen, is zo'n kans: door een museum krachtig te verbinden met zijn fysieke omgeving (landschap, architectuur), door jong talent betaalde werkervaring te laten opdoen, door het erfgoed onderwerp te maken bij bijvoorbeeld zorg en infrastructurele en wateropgaven.

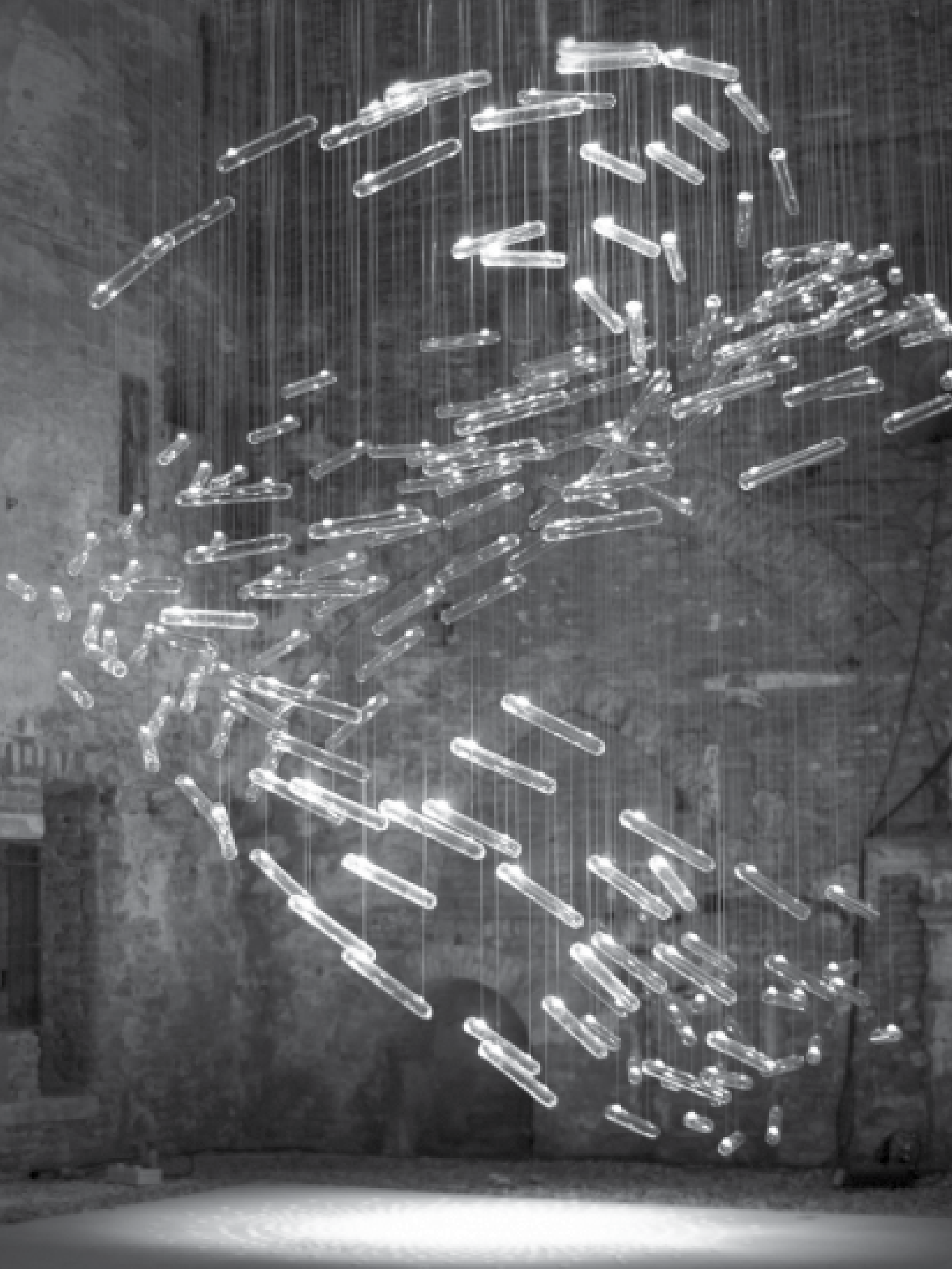
Erfgoedarena onder leiding van Imre Vegh met: Agnes Vugts, provinciaal museumconsulent Limburg (LCM); Henk Hoogeveen, o.a. Kunsten '92; Ellen Vreenegoor, programmaleider Eigenheid en Veiligheid van de Visie Erfgoed & Ruimte bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed; Eli Gehasse, senior Adviseur Cultuurhistorie bij Rijkswaterstaat; Belle van den Berg, directeur van Museum Hoeksche Waard die in november 2014 de Prijs Jong Monumententalent won tijdens het Nationaal Monumentencongres.

Vanwege de ingezette decentralisaties en de aankomende inwerkingtreding van de Erfgoedwet en Omgevingswet verschuiven tot 2020 veel verantwoordelijkheden in het erfgoedveld. Rijk, provincies, gemeenten, professionals en eigenaren zoeken hierin naar de beste houding. Voor gemeenten lijkt de grootste uitdaging de grotere beleidsvrijheid. Het instrumentarium is er, maar wordt dit op een goede manier ingevuld? Waarom lukt dit sommigen gemeenten wel en anderen (nog) niet?

Kunsten '92 organiseerde tijdens het [Nationaal Monumentencongres](#) in Hilversum op 12 november 2015 samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Federatie Monumentengemeenten en het Landelijk Netwerk Steunpunten Cultureel Erfgoed een 'fringemeeting' waarbij deze vragen besproken werden met een divers publiek van o.a. rijksambtenaren, gemeentelijke ambtenaren, adviserende en uitvoerende erfgoedprofessionals. Onder leiding van moderator Janita Tabak en inleider Jan Vellekoop, ontstonden levendige gesprekken.

Het Limburgse Beesel heeft de BNG Bank Erfgoedprijs 2016 gewonnen. Henri Swinkels, Gedeputeerde van de provincie Noord-Brabant, onthulde dit in Bergen op Zoom. De gemeente ontving, behalve complimenten en lof van de jury, een oorkonde en geldprijs van 25.000 euro, beschikbaar gesteld door hoofdsponsor BNG Cultuurfonds. Van de genomineerden Arnhem, Haarlemmermeer, Heerlen en Tiel ontving de gemeente Heerlen een eervolle vermelding. Voorafgaand aan de uitreiking organiseert de gemeente Bergen op Zoom een symposium met de werktitel 'Levendige binnenstad? Leegstand geen bezwaar!'. Met lezingen en excursies gaat Bergen op Zoom op zoek naar oplossingen om ondanks terugloop van retail en groeiende leegstand, alsnog een vitale binnenstad te behouden.

Erfgoed is een magneet voor recreatie en toerisme, versterkt het vestigingsklimaat en daarmee de vitaliteit van stad en platteland, bevordert de sociale cohesie tussen buurt-, stad- en landgenoten, en houdt onze culturen en verleden levend. Ons unieke cultureel erfgoed fungeert als visitekaartje naar de rest van de wereld. Erfgoed betekent identiteit. Van mensen, van Nederland. Daarom mag erfgoed niet ontbreken in uw verkiezingsprogramma.

Flyer namens het Erfgoedplatform, in juni 2016 per post verstuurd aan alle Nederlandse gemeenten, ten behoeve van de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017.

ERFGOED IN UW VERKIEZINGSPROGRAMMA: 8 PUNTEN

ERFGOED IS VAN EN VOOR ONS ALLEMAAL

Erfgoed: dat zijn onze collecties, archieven, monumentale gebouwen, historische landschappen, archeologische vondsten en de verhalen en tradities die we doorgeven. Erfgoed is overal om ons heen en wordt dagelijks op allerlei manieren beleefd, door jong en oud. In musea, vanaf een terrasje in een historische binnenstad, fietsend over een eeuwenoude dijk, surfend vanachter je computer, tijdens een dorpsfeest of landelijke feestdag. Erfgoed is een cadeau uit het verleden dat waarde toevoegt aan ons dagelijks leven. En erfgoed is meer dan dat: het heeft maatschappelijke en economische waarde en het biedt continuïteit in een bewegende samenleving. Erfgoed is een magneet voor recreatie en toerisme, versterkt het vestigingsklimaat en daarmee de vitaliteit van stad en platteland, bevordert de sociale cohesie tussen buurt-, stad- en landgenoten, en houdt onze culturen en verleden levend. Ons unieke cultureel erfgoed fungeert als visitekaartje naar de rest van de wereld. Erfgoed betekent identiteit. Van mensen, van Nederland. Daarom mag erfgoed niet ontbreken in uw verkiezingsprogramma.

DEZE AGENDA IS EEN INITIATIEF VAN DE VOLGENDE ORGANISATIES VAN HET ERFGOEDPLATFORM VAN KUNSTEN '92, LANDELIJKE BELANGENVERENIGING VOOR KUNST, CULTUUR EN ERFGOED:

- BOEi Nationale Maatschappij tot Restaureren & Herbestemmen van Cultureel Erfgoed
- Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland
- Digitaal Erfgoed Nederland
- Erfgoedvereniging Heemschut
- Federatie Instandhouding Monumenten
- bestuur Federatie grote monumentengemeenten
- Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
- Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland
- Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond
- Museumvereniging
- Nationaal Restauratiefonds
- Netwerk voor Bedrijfsmatig Archiveren
- Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen in Nederland
- R.P. de Jong Archiefadvies
- Stichting Nationale Archeologiedagen

en tot stand gekomen in goede samenspraak met het Mondriaan Fonds.

IN THE CAFÉ: AGOSTINA SEGATORI IN LE TAMBOURIN
VINCENT VAN GOGH [1853-1890], PARIS, JANUARY-MARCH 1887

OIL ON CANVAS, 55,5 CM X 47 CM
CREDITS [OBLIGED TO STATE]: VAN GOGH MUSEUM, AMSTERDAM
[VINCENT VAN GOGH FOUNDATION]

Op dinsdag 1 november is om 13.30 uur de petitie *Op erfgoed bezuinigen? Een monumentale vergissing!* aangeboden aan de Vaste Commissie Financiën van de Tweede Kamer.

De petitie is op dit moment door meer dan 9.000 personen ondertekend. De Kamerleden krijgen de petitie aangeboden door *Leo Endedijk* (voorzitter FIM, Federatie Instandhouding Monumenten en directeur Vereniging De Hollandse Molen), mede namens Kunsten '92 en Erfgoedvereniging Bond Heemschut, en namens vele monumenteigenaren, erfgoedorganisaties en sympathisanten.

Vanuit grote eensgezindheid binnen de erfgoedwereld zijn deze organisaties de petitie gestart tegen de voorgenomen bezuiniging van 25 miljoen euro op het budget voor monumenten. Minister Bussemaker is voornemens de fiscale aftrek voor onderhoud en restauratie van particuliere rijksmonumenten af te schaffen. Daarvoor in de plaats komt een sobere subsidieregeling, waar slechts iets meer dan de helft van het huidige budget voor beschikbaar is en die tot meer bureaucratie leidt. Met de bezuinigingen wordt een effectieve en doelmatige fiscale regeling weggegooid die zich decennia heeft bewezen. Hier is geen inhoudelijke afweging aan vooraf gegaan. Evenmin zijn de consequenties goed in kaart gebracht.

Op woensdag 9 november 2016 heeft de minister van OCW in een brief aan de Tweede Kamer laten weten dat zij het voorstel om de fiscale aftrek op uitgaven voor monumentenpanden af te schaffen met één jaar uitstelt. Bussemaker komt hiermee tegemoet aan de wens van de Kamer en de monumentensector.

2015
2016

FEEST

Het heeft Zijne Majesteit de Koning behaagd de algemeen secretaris van Kunsten '92, vereniging voor Kunst, Cultuur en Erfgoed, tot haar grote verrassing te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

De versierselen zijn vanmorgen aan een van te voren niets vermoedende Versteegh in de Nieuwe Kerk te Amsterdam uitgereikt door burgemeester Eberhard van der Laan. In zijn toespraak refereerde de burgemeester aan de bijna 22 jaar dat Marianne Versteegh verbonden is aan Kunsten '92 en op uitzonderlijke wijze actief is voor de kunst- en cultuursector als coördinator, organisator, stimulator en strateeg. Van der Laan onderstreepte haar onstuitbare inzet voor wereld van de kunsten in Nederland, die veel respect afdwingt.

'Zonder Versteegh's lobby in alleen al het Haagse politieke circuit zou het culturele landschap er - zeker in dit tijdgewricht - zonder twijfel aanmerkelijk onaangenamer hebben uitgezien', zegt oud-voorzitter van Kunsten '92 Ad 's-Gravesande. 'Het belang

De Nieuwe Kerk te Amsterdam

24 april 2015

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING VOOR MARIANNE VERSTEEGH

van de kunst en kunstenaar gaat boven alles. Haar leven is de kunst'.

Ook oud-voorzitters Martijn Sanders en (oprichter) Frans de Ruiter reageerden: 'De kunst, cultuur- en erfgoedwereld kent in Marianne Versteegh een onbeperkte kennis- en informatiebron, een energieke, nimmer aflatende persoonlijkheid bij wie het belang voor de sector voorop staat. Hoewel dit werk ook haar dagelijks bestaan moge-

lijk maakt, is de betrokkenheid van Marianne Versteegh enorm. Voor de Nederlandse cultuur en cultuurpolitiek is zij van grote betekenis gebleken.'

Het bestuur en bureau van Kunsten '92 zijn trots op haar.

DE GOBELINZAAL IN RIJKSMUSEUM TWENTHE EN ZAALOVERZICHT MUSEUM TWENTSEWELLE NU DE MUSEUMFABRIEK

ANGELINE SWINKELS/VERKADEFABRIEK

2015
2016

LEDEN, BESTUUR & KANTOOR

2015**LEDEN****NIEUWE
LEDEN
PER 2015**

Design Academy
[De Lawei](#)
 AkzoNobel Art Foundation
[EllenKlaus.nl](#)
 Kunstbalie
 Cultuurclick Groningen
[Kubus](#)
 Het Houten Huis
[Boekmanstichting](#)
 Vereniging Rembrandt
[De Parade](#)
 Lynx

St Autoped
[Nexus](#)
 Geneco + Componisten 96 fusie
[Kon Veren voor het Boekenvak](#)
 Rijksmuseum Twenthe
[Centrale Discotheek Rotterdam](#)
 Concordia
[Felix Meritis](#)
 VOIA
[Centrale Discotheek Rotterdam](#)
 Organisatie Oude Muziek
[Stadsarchief Amsterdam](#)
 De Rode Hoed

**OPZEGGINGEN
INCLUSIEF
OPHEFFINGEN
PER 2015**

2016

LEDEN

NIEUWE LEDEN PER 2016

Gaudemus Muziekweek
[Platform Beeldende Kunst](#)
 Melkweg
[Residentie Orkest](#)
 Keramiekmuseum Princessehof
[Coda Apeldoorn](#)
 Rijksmuseum Twenthe
[Cello Biennale A'dam](#)
 Nederlands Jazz Archief
[Onomatopee](#)
 CBK Rotterdam
[Festival Circolo](#)
 UvA Erfgoed / Bijzondere collecties

[Theater RAST](#)
 Metropole Orkest
[DAFF](#)

Stadsgehoorzaal Vlaardingen

[Dansers Studio](#)

Luxor Theater

[Groninger Forum](#)

Breda's Museum

[Sage Cultuur](#)

Opera Spanga

[Theater Hof 88](#)

De Lawei

[Binger](#)

Diepenheim

OPZEGGINGEN INCLUSIEF OPHEFFINGEN PER 2016

2016

LEDEN

ACT Beroepsvereniging voor Acteurs
 AKI Academy of Art & Design
 AkzoNobel Art Foundation
 Amstel Quartet
 Amsterdam Marketing
 Amsterdam Museum
 Amsterdam Sinfonietta
 Amsterdams Fonds voor de Kunst
 Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
 Amsterdamse JeugdteJaterschool
 Animatieproducenten Nederland APN
 ARCAM
 ArchiNed
 Archiprix
 ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten
 Arti et Amicitiae
 Asko | Schönberg
 Auteursbond
 Avans Hogeschool
 AVROTROS
 Babastiki
 BAK, basis voor actuele kunst
 BBK, Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars
 BIM, Beroepsvereniging van Improviserende Musici
 Bimhuis
 Binoq Atana
 Bkkc brabant kenniscentrum kunst en cultuur
 BNO, Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers
 Boekmanstichting
 BOK Beroeps Organisatie Kunstenaars
 Bond Heemschut
 Bonte Hond
 BPD Cultuurfonds
 BRAIN branchevereniging archiefinstellingen.nl
 Buitenkunst
 Calefax
 Camerata Trajectina
 Cappella Amsterdam
 Cappella Pratensis
 CBK Rotterdam
 Cello Biënnale Amsterdam
 Cello Octet Amsterdam
 Centraal Museum
 Centrum Beeldende Kunst Emmen
 Cinekid
 Club Guy Roni

LEDEN VAN KUNSTEN '92 PER 31 DECEMBER 2016

Cobra Museum
 CODA
 Codarts Rotterdam
 Collage-Almere
 Combattimento Consort Amsterdam
 Compagnietheater
 Conny Janssen Danst
 Conservatorium Maastricht
 Conservatorium van Amsterdam
 Courante
 CREA
 Cultureel Jongeren Paspoort CJP
 Cultuur + Ondernemen
 Cultuurconnectie
 Cultuurmij Oost
 Dansateliers
 Dansmakers Amsterdam
 Danstheater AYA
 De Appel
 De Ateliers
 De Balie
 De Brakke Grond
 De Doelen
 De Jong & BENA Advies
 De Kom
 De Nieuwe Kerk
 De Nieuwe Oost
 De Parade
 De Toneelmakerij
 De Veenfabriek
 De Vleeshal / SBKM
 De Warme Winkel
 De Zaak Nu
 Design Academy Eindhoven
 Deventer Schouwburg
 Digitaal Erfgoed Nederland
 Don't Hit Mama
 Dood Paard
 Dordrechts Museum
 DOX
 Dr. Anton Philipszaal / Lucent Danstheater
 DuPho

Dutch Academy For Film
 Dutch Directors Guild
 DutchCulture
 EllenKlaus.nl
 Erfgoedpartners
 EuroSonic Noorderslag
 EYE Film Instituut Nederland
 Federatie Instandhouding Monumenten FIM
 Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
 Festival Cement
 Festival Circolo
 Film by the Sea
 Filmproducenten Nederland FPN
 Filmtheater 't Hoogt
 FOAM
 Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten
 Fonds Kwadraat
 Fonds Podiumkunsten
 Fonds voor Cultuurparticipatie
 Fontys Hogescholen
 Fotografie Noorderlicht
 Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem
 Frascati
 Gaudeamus Muziekweek
 Gemeentemuseum Den Haag
 Golden Palace
 Grachtenfestival
 Haags Historisch Museum
 Hermitage Amsterdam
 Het Balletorkest
 Het Filiaal theatermakers
 Het Gelders Orkest
 Het Geluid Maastricht
 Het Houten Huis
 Het Ketelhuis
 Het Klooster
 Het Laagland
 Het Mauritshuis
 Het Nationale Theater
 Het Nieuwe Instituut
 Het Rijksmuseum

Kunsten '92

2016

LEDEN

[Het Toneelschap Beumer en Drost](#)
[Het Zuidelijk Toneel](#)
[Hofplein Rotterdam](#)
[Hogeschool voor de Kunsten Utrecht](#)
[Holland Animation Film Festival](#)
[Holland Dance Festival](#)
[Holland Festival](#)
[Holland Opera](#)
[ICKamsterdam](#)
[If I Can't Dance](#)
[Impakt](#)
[Insomnio](#)
[Instant Composers Pool ICP](#)
[Internationaal Franz Liszt Pianoconcours](#)
[International Documentary Filmfestival](#)
[Amsterdam IDFA](#)
[International Film Festival Rotterdam IFFR](#)
[Intro In situ](#)
[Introdans](#)
[ISH, St. Balls](#)
[Jan van Eyck Akademie](#)
[Jazz Orchestra of the Concertgebouw](#)
[Jeugd Orkest Nederland](#)
[Jeugdcultuurfonds Nederland](#)
[Jeugdtheater Amsterdam / de Krakeling](#)
[Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland](#)
[Joods Historisch Museum](#)
[Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed](#)
[Nederland](#)
[Kennisland](#)
[Keramikmuseum Prinsessehof](#)
[KIK Productions](#)
[KNOB](#)
[Koninklijk Concertgebouw](#)
[Koninklijk Concertgebouw Orkest](#)
[Koninklijk Conservatorium](#)
[Koninklijk Theater Carré](#)
[Koninklijke Academie van Beeldende](#)
[Kunsten Den Haag](#)
[Korzo Theater](#)
[Kröller-Müller Museum](#)
[Kubus](#)
[Kunst Centraal](#)
[Kunstbalie](#)
[Kunstabende](#)
[Kunstenbond](#)
[Kunstenhuis De Bilt / Zeist](#)
[Kunstenlab](#)
[Kunstgebouw, Stichting Kunst en Cultuur](#)
[Zuid-Holland](#)
[Kunsthall](#)

[Kunsthuis SYB](#)
[Landelijk Contact Museumconsulenten](#)
[LCM](#)
[Leiden International Film Festival](#)
[Leidse Schouwburg-Stadsgehoorzaal](#)
[Leine Roebana](#)
[Likeminds](#)
[LKCA](#)
[Los Bewegingstheaterwerkplaats](#)
[Lux Nijmegen](#)
[LYNX](#)
[M.H. Management en Advies](#)
[Maas](#)
[Manifesta](#)
[Marres](#)
[Mediamatic](#)
[Melkweg](#)
[Metropole Orkest](#)
[Mondriaan Fonds](#)
[Mothership](#)
[MU](#)
[Mugmetdegoudentand](#)
[Museum Arnhem](#)
[Museum Boerhaave](#)
[Museum Boijmans van Beuningen](#)
[Museum Catharijneconvent](#)
[Museum de Fundatie](#)
[Museum Het Rembrandthuis](#)
[Museum Slot Loevestein](#)
[Museum Volkenkunde / Nationaal Museum](#)
[van Wereldculturen](#)
[Muziekgebouw Aan 't IJ](#)
[Muziekgebouw Eindhoven](#)
[Muziekschool 'de Muzen'](#)
[Muziekschool Amsterdam](#)
[Nationale Opera & Ballet](#)
[Naturalis](#)
[NBprojects](#)
[Nederlands Blazers Ensemble](#)
[Nederlands Danstheater](#)
[Nederlands Filmfestival](#)
[Nederlands Filmfonds](#)
[Nederlands Jazz Archief](#)
[Nederlands Kamerkoor NKK](#)
[Nederlands Letterenfonds](#)
[Nederlands Openluchtmuseum](#)
[Nederlands Philharmonisch Orkest](#)
[Nederlands Scheepvaartmuseum](#)
[Amsterdam](#)
[Nederlands Theaterfestival](#)
[Nederlandse Associatie voor](#)

[Podiumkunsten NAPK](#)
[Nederlandse Beroepsvereniging van Film](#)
[en Televisiemakers NBF](#)
[Nederlandse Dansdagen](#)
[Nederlandse Galerie Associatie NGA](#)
[Nederlandse Kring van Beeldhouwers](#)
[Nederlandse Reisopera](#)
[Nederlandse Vakgroep Keramisten](#)
[Netwerk voor Bedrijfsmatig Archiveren](#)
[Nieuw Geneco](#)
[Nieuw West](#)
[Noord Nederlands Toneel](#)
[Noorderzon Festival](#)
[November Music](#)
[Ntb vakbond voor musici en acteurs](#)
[NTR](#)
[Onomatopee](#)
[Opera Zuid](#)
[Orkater](#)
[Orkest de Ereprijs](#)
[Orkest v/d Achttiende Eeuw](#)
[Orkest van het Oosten](#)
[Pakhuis de Zwijger](#)
[Paradiso](#)
[Peer Group](#)
[philharmonie zuidnederland](#)
[Pictoright](#)
[Platform Beeldende Kunst](#)
[Platform Theater](#)
[Poetry International](#)
[POP NL](#)
[Prinses Christina Concours](#)
[RegioCultuurCentrum Idea](#)
[Residentie Orkest](#)
[Ricciotti Ensemble](#)
[Rijksakademie van beeldende kunsten](#)
[Rijksmuseum Twenthe](#)
[Rijksmuseum van Oudheden](#)
[RO Theater/ Stichting Theaterproductie](#)
[Rotterdam](#)
[Rotterdam Festivals](#)
[Rotterdams Philharmonisch Orkest](#)
[Rotterdams Wijktheater](#)
[Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur](#)
[Rotterdamse Schouwburg](#)
[Samenwerkende Amsterdamse Musea](#)
[SAM](#)
[Sandberg Instituut](#)
[Scapino Ballet Rotterdam](#)
[Scholen in de Kunst](#)
[School der Poëzie](#)

Kunsten '92

2016

LEDEN

Schouwburg Hengelo
[Silbersee](#)
 SKVR Rotterdam
[Slagwerk Den Haag](#)
 SM's Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch
[Société Gavign  s](#)
 Spring
[Stadsschouwburg & Philharmonie Haarlem](#)
 Stadsschouwburg Amsterdam
[Stadsschouwburg Utrecht](#)
 Stedelijk Museum Alkmaar
[Stedelijk Museum Amsterdam](#)
 Stedelijk Museum De Lakenhal
[Stedelijk Van Abbemuseum](#)
 Steim
[Stichting Brokken](#)
 Stichting DOEK
[Stichting Educatieve Projecten](#)
 Stichting Lezen
[Stichting Omroep Muziek](#)
 Stichting Perdu
[Stichting Promotie Theater- en](#)
[Concertbezoek SPTC](#)
 Stichting SubmarineChannel
[Stichting voordekunst](#)
 Stichting Wig
[Stimuleringsfonds Creatieve Industrie](#)
 STOA, Raadgevend bureau v/d kunsten
[Stroom Den Haag](#)
 Sundaymorning@ekwc
[SWK Kunsthuisvesting Utrecht](#)
 't Barre Land
[TAQA Theater de Vest](#)
 Terschellings Oerol Festival
[Teylers Museum](#)
 Theater Artemis
[Theater Bellevue](#)
 ThEAter EA
[Theater Gnaffel](#)
 Theater Ins Blau
[Theater Kikker](#)
 Theater Lantaren/ Venster
[Theater RAST](#)
 Theater Utrecht
[Theaterbureau Zimihc](#)
 Theaterfestival Boulevard
[Theatergroep Kwatta](#)
 Theaterproductiehuis Zeelandia
[TivoliVredenburg](#)
 Toneelgroep Amsterdam
[Toneelgroep Maastricht](#)

Toneelgroep Oostpool
[Toneelschuur Producties](#)
 Tryater
[TwentseWelle](#)
 Urban Myth
[Utrechts Centrum voor de Kunsten](#)
 UvA Erfgoed | Bijzondere Collecties
[V2 - Institute for the unstable media](#)
 Van Gogh Museum
[Van Hoboken Kunststichting](#)
 Veem Huis voor Performance
[Vereniging Haagse Kunstkring](#)
 Vereniging Nederlandse Poppodia- en
 Festivals VNPF
[Vereniging Rembrandt](#)
 Vereniging van Openbare Bibliotheken VOB
[Vereniging van Schouwburgen en](#)
[Concertgebouwdirecties VSCD](#)
 Verkadefabriek
[Villa Zebra](#)
 VIVID Vormgeving
 VPRO
 Waag Society
[Westergasfabriek B.V.](#)
 Willem de Kooning Academie
[Willem Twee muziek en beeldende kunst](#)
 Witte de With
[Zimihc](#)

VOLLEDIGE ACTUELE LEDENLIJST:

LEDEN VAN HET ERFGOEDPLATFORM VAN KUNSTEN '92 PER 31 DECEMBER 2016

[BOEi Nationale Maatschappij
tot Restaureren & Herbestemmen
van Cultureel Erfgoed](#)

BRAIN Branchevereniging
Archiefinstellingen Nederland

[DutchCulture](#)

Erfgoedvereniging Heemschut

[Federatie Grote
Monumentengemeenten](#)

Federatie Ruimtelijke Kwaliteit

[LCM Landelijk Contact van
Museumconsulenten](#)

Mondriaan Fonds

[Museumvereniging](#)

Nationaal Restauratiefonds

[NvBA Netwerk voor Bedrijfsmatig
Archiveren](#)

OPEN Overleg Provinciale
Erfgoedinstellingen Nederland

[R.P. de Jong Archiefadvies](#)

Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed
Nederland

[VOIA Vereniging Ondernemers in
Archeologie](#)

2015 2016

BESTUUR

NIEUW AANGETREDEN BESTUURSLEDEN IN 2015 & 2016

[ALV 26 januari 2016 \(over 2015\)](#)

Jan Zoet

voorzitter, directeur Academie
voor Theater en Dans

Anne Breure

directeur Veem Huis voor Performance
Naomi Vellisariou, theatermaker

Bero Beyer

directeur International
Film Festival Rotterdam

Jeroen van Erp

creatief directeur Fabrique
en hoogleraar
conceptdesign

[ALV 15 december 2016 \(over 2016\)](#)

Walter Groenen

directeur CJP

[ALV 26 januari 2016 \(over 2015\)](#)

Willemien van Aalst

directeur Nederlands
Film Festival

Michiel de Rooij

EYE Axel Rüger, directeur
Van Gogh Museum

Ap de Vries

directeur Vereniging
Openbare Bibliotheken VOB

AFGETREDEN BESTUURSLEDEN IN 2015 & 2016

2015 2016

BESTUUR

Jan Zoet

voorzitter

directeur Academie voor Theater en Dans

Edwin van Huis

algemeen directeur Naturalis

Lennart van der Meulen

penningmeester

directeur VPRO

Els van der Plas

algemeen directeur

Nationale Opera & Ballet

VOLLEDIGE ACTUELE BESTUURS- SAMENSTELLING: DAGELIJKS BESTUUR PER 31-12-2016

VOLLEDIGE ACTUELE BESTUURS- SAMENSTELLING: ALGEMEEN BESTUUR

BESTAAT UIT DAGELIJKS BESTUUR PLUS:

Erwin Angad-Gaur

Platform Makers,
directeur/secretaris Ntb

Bero Beyer

directeur International
Film Festival Rotterdam

Anne Breure

directeur Veem House
for Performance

Ann Demeester

directeur Frans
Halsmuseum | De Hallen

Jeroen van Erp

strateeg Fabrique

Joachim Fleury

penningmeester –
partner Clifford Chance;
voorzitter Napk

Walter Groenen

directeur CJP

Peter Jansen

hoofd bedrijfsvoering
Scapino Rotterdam

Karel Loeff

directeur Bond Heemschut

Paul Smelt

Kunsthart

Naomi Velissariou

theatermaker

2015 2016

BESTUUR

9 februari 2015

7 april 2015

15 juni 2015

14 september 2015

10 november 2015

VERGADERINGEN ALGEMEEN BESTUUR 2015

VERGADERINGEN DAGELIJKS BESTUUR 2015

15 juni 2015

1 september 2015

10 november 2015

17 februari 2016

6 april 2016

16 juni 2016

14 september 2016

14 november 2016

VERGADERINGEN ALGEMEEN BESTUUR 2016

VERGADERINGEN DAGELIJKS BESTUUR 2016

19 mei 2016

8 december 2016

2015 2016

KANTOOR

Marianne Versteegh algemeen secretaris, geeft leiding aan het bureau, ondersteunt het bestuur en heeft de eindverantwoordelijkheid voor alle activiteiten en uitingen van Kunsten '92. De functie wordt op basis van een 36-urige werkweek uitgevoerd.

Heleen Alberdingk Thijm is zakelijk leider en projectleider (24 uur per week).

In de eerste maanden van 2015 was **Henk Hoogeveen** onze Erfgoedmedewerker en per 1 maart 2015 werd hij opgevolgd door **Maria Lamslag**.

COLOFON

Kunsten '92
Vereniging voor kunst,
cultuur en erfgoed
Herengracht 62
1015 BP Amsterdam
T 020 42 20 322

Kunsten '92

KUNSTEN '92
VERENIGING VOOR KUNST, CULTUUR EN ERFGOED
JAARVERSLAG 2015 / 2016